

Αρκετές φορές έχει ανακύψει το ζήτημα σχετικά με το εάν, σύμφωνα με προϊσχύουσες διατάξεις, η αλλοδαπή σύζυγος έλληνα πολίτη που είχε παντρευτεί με **υποστατό για το τότε δίκαιο γάμο** αποκτά την ελληνική ιθαγένεια ακόμη και αν τη στιγμή του γάμου ο σύζυγος δεν ήταν δημοτολογημένος, δηλαδή δεν είχε καθοριστεί η ιθαγένειά του. Σύμφωνα με τη απόφαση, αν εκ των υστέρων (μετά τον γάμο) διαπιστωθεί/καθοριστεί η ιθαγένεια του συζύγου (την οποία πρέπει να κατέχει κατά τη στιγμή τέλεσης του γάμου), και η σύζυγος αποκτά την ιθαγένεια. Η απόφαση έχει εφαρμογή σε περιπτώσεις καθορισμού ιθαγένειας λόγω ανιόντα έλληνα πολίτη, ανάκτησης ιθαγένειας και σε τυχόν ειδικές διατάξεις, όπως προφανώς και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο σύζυγος απώλεσε την ιθαγένεια μετά τον γάμο.

Σε ανάλογες περιπτώσεις θα πρέπει να εφαρμόζετε την εν λόγω απόφαση.

Παρατίθεται η απόφαση:

ΣτΕ 3531/2001 (Δ΄ Τμήμα)

Δικαστές: Αθ. Τσαμπάση, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύουσα, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος, που είχε κώλυμα, Σ. Χαραλαμπίδης, Φ. Αρναούτογλου, Σύμβουλοι, Η. Τσακόπουλος, Η. Μάζος, Πάρεδροι.

Εισηγητής: Η. Μάζος

Δικηγόροι: Η. Λ. για την αιτούσα και Ν. Μαυρίκας, Σύμβουλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για τον Υπουργό Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Η έννοια του άρθρου 11 του Α.Ν. 481/1968 (32 δις του Κ.Ε.Ι.), το οποίο πρέπει να ερμηνευθεί σε συνδυασμό με τις λοιπές διατάξεις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, όπως οι διατάξεις αυτές ίσχυαν κατά το χρόνο δημοσίευσης του εν λόγω Αναγκαστικού Νόμου, είναι ότι οι εμπύπτοντες στη διάταξη αυτή αναγνωρίζονται Έλληνες πολίτες και ότι αποκτούν αυτήν την ιδιότητά τους αναδρομικά από τη γέννησή τους και όχι απλώς από την ισχύ αυτού του νόμου – **Εκ του ότι ο σύζυγος θεωρείται ως έχων από τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια, έπεται ότι και η σύζυγός του αναγνωρίζεται ως Ελληνίδα, ανεξάρτητα από το χρόνο τέλεσης του γάμου, εν όψει του άρθρου 4 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, με το οποίον, όπως ίσχυε πριν τροποποιηθεί με το άρθρο 6 του Ν. 1438/1984, προβλεπόταν ότι η αλλοδαπή σύζυγος Έλληνα, αποκτούσε αυτομάτως δια του γάμου την ελληνική ιθαγένεια, εφόσον δεν υπέβαλε δήλωση περί του αντιθέτου¹** – Αντίθετη η άποψη της μειοψηφίας ως προς το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της διάταξης: οι εμπύπτοντες στο άρθρο 32 δις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας αναγνωρίζονται Έλληνες πολίτες

---

¹ Η υπογράμμιση δική μας.

από την έναρξη της ισχύος αυτής της διάταξης (δηλ. δέκα ημέρες μετά την δημοσίευση στις 4.8.1968 του Α.Ν. 481/1968 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 103 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα), και όχι αναδρομικά από τη γέννησή τους ή την εγγραφή τους στα Μητρώα των αναφερομένων στη διάταξη αυτή Προξενικών Αρχών. Στη διάταξη, εξάλλου, αυτή εμπίπτουν και οι κατιόντες των αναγνωριζομένων δυνάμει αυτής ως Ελλήνων πολιτών, προσώπων, όχι όμως και οι σύζυγοι αυτών.

Εφαρμοστέο δίκαιο:

Άρθρα 4 και 32 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας

[όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 6 του Ν. 1438/1984 «Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας και του νόμου περί ληξιαρχικών πράξεων» (ΦΕΚ 60, τ. Α΄) και με τον Α.Ν. 481/1968 «Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης διατάξεων των υπ' αριθ. 3370/1955 Ν.Δ./τος “περί κυρώσεως του Κώδικος Ελληνικής Ιθαγενείας”» (ΦΕΚ 64, τ. Α΄)] .

Ν.Δ. 3370/1955 (ΦΕΚ 258, τ. Α΄)

Ν. 1524/1918 «Περί αναγνωρίσεως ως Ελλήνων υπηκόων των εγγεγραμμένων εν τοις μητρώοις των εν Τουρκία και Αιγύπτω προξενικών αρχών και αναγνωριζομένων ως τοιούτων παρά των εγχωρίων αρχών» (δημοσιευθείς δυνάμει του Ν. 1302/1918 «περί της εν απουσία της Βουλής εκδόσεως νομοθετικών διαταγμάτων») (ΦΕΚ 207, τ. Α΄)

Πραγματικά Περιστατικά: Με την από 2.3.1990 απόφαση της Νομαρχίας Αθηνών διατάχθηκε η εγγραφή του συζύγου της αιτούσας, Ρ.Ε., στο Μητρώο Αρρένων και στο Δημοτολόγιο του Δήμου Ηλιουπόλεως, με την αιτιολογία ότι ο εν λόγω απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια σύμφωνα με το άρθρο 32 δις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, επειδή γεννήθηκε από Έλληνα πατέρα και είναι εγγεγραμμένος στα Μητρώα του Προξενείου της Ελλάδας στο Χαλέπι Συρίας, με αριθμό μητρώου 111 και έτος γεννήσεως 1924. Στη συνέχεια, με την από 9.5.1990 απόφαση της ίδιας αρχής διαπιστώθηκε ότι και η αιτούσα, Λ.Ε., απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια εκ του ότι ήταν σύζυγος του κατά τα ανωτέρω Έλληνα υπηκόου, διατάχθηκε δε, εν όψει τούτου, η εγγραφή της στο Δημοτολόγιο του Δήμου Αθηναίων. **Εν συνεχεία, όμως, με από 10.2.1993 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης εκλήθη η Νομαρχία Αθηνών να φροντίσει για τη διαγραφή της αιτούσας από το Δημοτολόγιο του Δήμου Αθηναίων, για το λόγο ότι δεν είχε αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια εφόσον κατά τον χρόνο τέλεσης του γάμου τους (29.9.1961) ο σύζυγός της δεν ήταν ακόμη Έλληνας υπήκοος.² Εν συνεχεία δε τούτου εκδόθηκε η από 6.4.1993 νομαρχιακή απόφαση, με την οποία ανακλήθηκε η προηγούμενη πράξη της ίδιας αρχής που αφορούσε στην εγγραφή της αιτούσας στο Δημοτολόγιο του Δήμου Αθηναίων. Τέλος, επί της από 20.5.1993 προσφυγής με**

---

²Ομοίως.

αντικείμενο την επίλυση της αμφισβήτησης για την ιθαγένεια της αιτούσας, εκδόθηκε η από 17.7.1996 απόφαση του Υφυπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, με την οποία έγινε δεκτή η σχετική από 11.6.1996 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Ιθαγένειας και εκρίθη ότι η αιτούσα δεν απέκτησε ποτέ κατά νόμιμο τρόπο την ελληνική ιθαγένεια.³

Η αιτούσα προσέφυγε στο Συμβούλιο της Επικρατείας για την α- κύρωση της τελευταίας αυτής υπουργικής απόφασης με την οποία επιλύθηκε τελικά η αμφισβήτηση για την ιθαγένειά της.

Σκεπτικό: Η έννοια του άρθρου 11 του Α.Ν. 481/1968 (32 δις του Κ.Ε.Ι.), που πρέπει να ερμηνευθεί σε συνδυασμό με τις λοιπές διατάξεις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, όπως οι διατάξεις αυτές ίσχυαν κατά τον χρόνο δημοσίευσης του εν λόγω Αναγκαστικού Νόμου, είναι ότι οι εμπύπτοντες στη διάταξη αυτή αναγνωρίζονται Έλληνες πολίτες και ότι αποκτούν αναδρομικά από τη γέννησή τους και όχι απλώς από την ισχύ αυτού του νόμου αυτήν την ιδιότητά τους. Τούτο προκύπτει τόσο από τον επιδιωκόμενο σκοπό [επέκταση των ρυθμίσεων του Ν. 1524/1918 και τακτοποίηση των εγγεγραμμένων στα Μητρώα των Προξενικών Αρχών μετά την έναρξη ισχύος τούτου (25.9.1918)] όσο και από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης αυτής, με την οποία προβλέπεται «αναγνώριση» και όχι πολιτογράφηση ή άλλη πράξη απονομής της ελληνικής ιθαγένειας. **Εκ του ότι δε, υπό την κατά τα ανωτέρω εκτεθείσαν έννοια του νόμου, ο σύζυγος θεωρείται ως έχων από τη γέννησής του την ελληνική ιθαγένεια, έπεται ότι και η σύζυγός του αναγνωρίζεται Ελληνίδα, ανεξάρτητα από το χρόνο τέλεσης του γάμου, εν όψει του άρθρου 4 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, με το οποίο, όπως ίσχυε πριν τροποποιηθεί με το άρθρο 6 του Ν. 1438/1984, προβλεπόταν ότι η αλλοδαπή σύζυγος Έλληνα αποκτούσε αυτομάτως με το γάμο την ελληνική ιθαγένεια εφόσον δεν υπέβαλε δήλωση περί του αντιθέτου.**⁴ Κατά τη γνώμη, όμως, του Συμβούλου Φιλ. Αρναούτογλου με την οποία συντάχθηκαν και οι δύο Πάρεδροι, οι εμπύπτοντες στο άρθρο 32 δις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας αναγνωρίζονται Έλληνες πολίτες από την έναρξη της ισχύος αυτής της διάταξης (δηλ. δέκα ημέρες μετά τη δημοσίευση στις 4.8.1968 του Α.Ν. 481/1968 στην Εφη- μερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 103 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικά), και όχι αναδρομικά από τη γέννηση τους ή την εγγραφή τους στα Μητρώα των αναφερομένων στην διάταξη αυτή Προξενικών Αρχών. Στη διάταξη, εξάλλου, αυτή εμπύπτον και οι κατιόντες των αναγνωριζομένων δυνάμει αυτής ως Ελλήνων πολιτών, προσώπων, όχι όμως και οι σύζυγοι αυτών. Η έννοια δε αυτή του άρθρου 32 δις του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας προκύπτει όχι μόνο από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης, η οποία σε αντίθεση με άλλες διατάξεις του Κώδικα (άρθρο 5 παρ. 1, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 1 του Α.Ν. 481/1968), δεν

---

³ Ομοίως.

⁴ Ομοίως.

προβλέπει ρητώς ότι αναγνωρίζονται ως Ελληνίδες και οι αλλοδαπές σύζυγοι των εμπιπτόντων σε αυτή προσώπων, αλλά και από τη φύση των θεμάτων που σχετίζονται με την κτήση ή την αναγνώριση της ιθαγένειας, έτσι ώστε να στηρίζονται σε ρητή πρόβλεψη του νομοθέτη ο καθορισμός του κύκλου των δικαιουμένων προσώπων και του χρόνου ενέργειας της κτήσης ή αναγνώρισης της, ιδίως όταν πρόκειται να δοθεί σε αυτήν αναδρομική δύναμη (βλέπε ΣτΕ 951/1990).

Το Δικαστήριο ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

Η απόφαση αντλήθηκε από την *Επετηρίδα Δικαίου Προσφύγων και Αλλοδαπών*, Υ.Α. Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2008, σσ. 231-234, προσβάσιμη στο https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2018/02/EPETIRIDA_2007.pdf